

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

S

Szymanski

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

JAWNE

Egz. poj.

DOŚWIADCZENIA I WNIOSKI Z ĆWICZENIA WOJSK LOTNICZYCH

p. k. „ORZEŁ – 83”

BIBLIOTEKA NAUKOWA ANI
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych

Wz. uwid. _____

44340

WARSZAWA

MARZEC

1983

S

Szymanski

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

JAWNE

~~_____~~
~~_____~~
~~_____~~

Egz. poj.

DOŚWIADCZENIA I WNIOSKI Z ĆWICZENIA WOJSK LOTNICZYCH p. k. „ORZEŁ-83”

WIBLIOTEKA NAUKOWA ASG
Archiwum Działu Zbiarów Specjalnych
Wz zwid _____

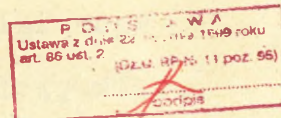

44340

A K A D E M I A   S Z T A B U   G E N E R A L N E G O   W P

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

JAWNE

**DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO**

SECRET

Egz. pojed.

**PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657**

DOŚWIADCZENIA I WNIOSKI
Z ĆWICZENIA WOJSK LOTNICZYCH
p.k. "ORZEŁ-83"

BIBLIOTEKA NAUKOWA AGS WP
Archiwum Biuletynu Informacyjnego Specjalnych
Wzrost...

44340

W A R S Z A W A

M A R Z E C

1 9 8 3   r .

Materiał opracowali:

płk prof.dr hab. Jerzy MACHURA

płk dr Zdzisław KIELAN

ppłk dypl. Jerzy LEGUT

ppłk dypl. Wojciech MICHALAK

~~SECRET~~

WYDZIAŁ HISTORII
KATEDRA HISTORII
1980

SPIS TREŚCI

=====

	Str.
WSTĘP	4
1. Główne założenia i przebieg ćwiczenia	5
2. Doświadczenia i wnioski z działań bojowych DLMB	11
3. Doświadczenia i wnioski z działań bojowych plmb	18
4. Wnioski ogólne	26

WSTĘP

W dniach 6-10.02.1983 r. Dowództwo Wojsk Lotniczych prowadziło Lotniczo-Taktyczne Ćwiczenie /LTC/ p.k. "ORZEŁ-83" na temat: "PRZEBAZOWANIE NA KIERUNEK OPERACYJNY, UDZIAŁ W OPERACJI POWIETRZNEJ, A NASTĘPNIE LOTNICZE ZABEZPIECZENIE WOJSK ARMII PODCZAS WEJŚCIA DO BITWY, ODPARCIE PRZECIWUDERZENIA I WSPARCIE DZIAŁAŃ OBRONNYCH".

Ćwiczenie składało się z pięciu etapów:

Etap pierwszy: Przebazowanie i udział w operacji powietrznej /12.00 6.2 do 18.00 7.2/.

Etap drugi: Zabezpieczenie wprowadzenia do bitwy drugich rzutów armii /18.00 7.2 do 17.00 8.2/.

Etap trzeci: Wsparcie działań obronnych dywizji /17.00 8.2 do 16.00 9.2/.

Etap czwarty: Udział w odparciu przeciwuderzenia /16.00 9.2 do 12.00 10.2/.

Etap piąty: Odtworzenie gotowości bojowej po uderzeniach bronią jądrową /od 12.00 10.2/.

Omówienie ćwiczenia: 11.2.1983 r.

W etapach drugim i trzecim przewidziane były praktyczne działania grup samolotów na poligonach: NADARZYCE i ŻAGAŃ.

Ćwiczenie to powiązane było z ćwiczeniem z wojskami Śląskiego Okręgu Wojskowego p.k. "ORION-83". *Dot. A, carta 202, alio 1202; w tab 1000*
Ćwiczeniem p.k. "ORZEŁ-83" kierował dowódca Wojsk Lotniczych gen.dyw. pil. Tadeusz KREPSKI, a uczestniczyły w nim: CDB WLF-2; 2 DLMB; 7 plbr oraz wydzielone pododdziały 56 pśb.

W sztabie 2 DLMB i sztabach 6 i 21 plmb ćwiczyli słuchacze 2 i 3 kursu Wojsk Lotniczych ASG WP.

Ćwiczenie to obserwowała i prowadziła badania grupa oficerów z Katedry Taktyki Lotnictwa ASG WP. Wyniki badań i obserwacji tej grupy zestawione zostały w niniejszym opracowaniu, które może służyć jako pomocniczy materiał szkoleniowy i naukowy.

1. Główne założenia i przebieg ćwiczenia.

Zakres ćwiczenia "ORZEL-83" obejmował:

- a/ jednostronne, dwuszczeblowe LTC 2 DLMB i 7 plbr nt.: "Przebazowanie na kierunek operacyjny, udział w operacji powietrznej, a następnie w lotniczym zabezpieczeniu wojsk armii podczas wejścia do bitwy, odparcia przeciwuderzenia i wsparcia działań obronnych", połączone ze sprawdzianem taktyczno-ogniowym wydzielonych jednostek Wojsk Lotniczych;
- b/ zgrywające ćwiczenie grup dowodzenia bojowego 2 CDB z ogólnowojskowymi związkami taktycznymi nt.: "Organizacja i realizacja dowodzenia lotnictwem podczas wsparcia działań bojowych wojsk armii".

Ponadto w ramach tego ćwiczenia przeprowadzone zostały:

- a/ ćwiczenie taktyczno-bojowe z eskadrami: śmigłowców bojowych i rozpoznawczo-łącznikowych 56 pśb nt.: "Przebazowanie eskad na kierunek operacyjny, wsparcie wojsk lądowych w ramach OPA oraz niszczenie czołgów i środków przeciwpancernych w czasie odparcia przeciwuderzenia nieprzyjaciela";
- b/ loty taktyczne 32 plrt nt.: "Rozpoznanie rakietowych środków przenoszenia broni jądrowej i środków OPL na stanowiskach ogniowych";
- c/ ćwiczenie dowódczo-sztabowe rezerwowych dowództw i sztabów dywizji i pułku, z elementami dynamiki na stanowiskach dowodzenia DLMB i plmb.

Głównymi celami szkoleniowymi ćwiczenia było:

- sprawdzenie stopnia przygotowania dowództw i sztabów dywizji oraz pułków do organizacji i realizacji przegrupowania oraz działań bojowych w nowej strukturze organizacyjnej, w warunkach użycia konwencjonalnych i jądrowych środków rażenia;
- sprawdzenie punktów polowego systemu dowodzenia do dowodzenia w nowej strukturze organizacyjnej;
- doskonalenie rezerwowych dowództw i sztabów dywizji i pułku w planowaniu, organizacji i prowadzeniu działań bojowych;

- określenie poziomu wyszkolenia ogniowego personelu latającego 2 DLMB i 7 plbr;
- doskonalenie umiejętności personelu latającego 2 DLMB, 7 plbr i 32 plrt w zakresie prowadzenia rozpoznania małowymiarowych obiektów pola walki;
- doskonalenie grup dowodzenia bojowego 2 CDB w zakresie współdziałania ze związkami taktycznymi wojsk lądowych.

Głównymi celami badawczymi w ćwiczeniu były:

- a/ określenie możliwości wyjścia grup uderzeniowych na cel przy ograniczonym zabezpieczeniu działań środkami radiotechnicznego ubezpieczenia lotów;
- b/ zbadanie zasadności teoretycznych ustaleń "Metodyki oceny dywizyjnych i pułkowych lotniczo-taktycznych ćwiczeń w praktyce szkoleniowej".

Pierwszy etap ćwiczenia "Przebazowanie i udział w operacji powietrznej" trwał od 12.00 6.02 do 18.00 7.02,

Rozpoczęcie ćwiczenia nastąpiło o 12.00 6.2.1983 r., poprzez wręczenie wyciągu z rozkazu operacyjnego dowódcy WLF. Z treści tego rozkazu dowódcy dowiedzieli się, że:

- WLF otrzymały zadanie w godzinach rannych 7.2 zabezpieczyć przelet 14 AL ND. W pozostałym okresie dnia całością sił wspierać walczące wojska, skupiając główny wysiłek na kierunku KROSNO ODRZAŃSKIE, ZGORZELEC.
- 7 DLMB: - od G-00.10 do G-00.05 7.02 obezwładnić cztery baterie 33 d.HAWK oraz dwie baterie 34 d. HAWK w rejonach MAŁOMICE i 4 km pld.-wsch. SWIETOSZÓW;
- od G-00.05 do G-00.00 7.02 obezwładnić trzy baterie pułku ROLAND w rejonach KUNICE ŻARSKIE, ŁAZ, CZYŻÓWEK;
- od G-00 do G+00.05 7.02 zniszczyć 350 d. L w rejonie KONIN ŻAGAŃSKI i 36 psppanc pkn.-zach. SWIETOSZÓW oraz posterunek wykrywania i naprowadzania w rejonie 8 km zach. GORLITZ.

Jednocześnie z wykonaniem zadania przebazować 11 plmb na lotnisko KOSTRZYŃ, 26 plmb na lotnisko RZEPIN, sztab 7 DLMB na lotnisko MIEDZYRZECZ, gdzie do 12.00 7.02 osiągnąć gotowość do dalszych działań. Natężenie działań na 7.02 - dwa wyloty na samolot.

FAKTYCZNIE

2 DLMB: - przenieść niezbędne siły i środki naziemnego zabezpieczenia i do 7.00 7.02 osiągnąć nimi gotowość do dowodzenia i przyjęcia rzutów bojowych na nowym węźle lotniskowym:

1. SD 2 DLMB - rejon lotniska KAKOLEWO /las 5 km wsch. KAKOLEWO/.
2. 6 plmb - lotnisko BABIMOST.
3. 21 plmb - lotnisko KAKOLEWO.

- do 12.30 7.02 przebazować na nakazane lotniska po 12 Lim-6 z 6 i 21 plmb. Równocześnie z przebazowaniem w czasie od 10.50 do 11.50 7.02 w ramach sprawdzianu ogniowego na poligonie NADARZYCE wykonać uderzenie na cele:

1. 6 plmb - 4 Lim-6 do celu nr 16 /bomby/ i nr 17 działka;
- 4 Lim-6 do celu nr 17 /rakiety i działka/.
2. 21 plmb: - 4 Lim-6 do celu nr 15 /bomby/ i nr 18 /działka/,
4. Lim-6 do celu nr 18 /rakiety i działka/.

Ładunek bojowy dla 6 i 21 plmb:

- 4 Lim-6 po 2 bomby OFAB-100+22 NR 23+8N-37 na s-t;
- 4 Lim-6 po 4 S-5M+22 NR 23+8N-37 na samolot.

Szczegółowe czasy uderzeń dla 6 i 21 plmb określił dowódca 2 DLMB.

Drugi etap ćwiczenia "Zabezpieczenie wprowadzenia drugiego rzutu armii" rozpoczynał się o 18.00 7.02 i trwał do 17.00 8.02.

Kolejny wyciąg z rozkazu operacyjnego dowódcy WLF wręczono dowódcom o 18.00 7.2.1983 r. Z treści tego rozkazu wynikało, że:

- WLF otrzymały zadanie wspierania całością sił w dniu 8.02 nacierających wojsk, utrzymując jednocześnie na lotniskach nosiciele broni jądrowej po kluczu samolotów w gotowości do podwieszenia bomb jądrowych. Główny wysiłek był skupiany na niszczeniu środków przenoszenia broni jądrowej, system dowodzenia śmigłowców ppanc i podchodzących odwodów.
- 7 DLMB: - w okresie ogniowego zabezpieczenia podejścia i rozwijania 12 DZ, w czasie 9.50 do 10.00 8.2 obezwładnić 36 pśppanc w rejonie zach. GOZDNICA i SD 12 DPanc w rejonie 5 km wsch. GOZDNICA;
- w OPA, w czasie 10.30 do 10.40 8.2 zniszczyć 350 d. LANCE w rejonie zach. ŁASZOWA;
- w ramach ogniowego wsparcia wojsk zadania bojowe realizować wysiłkiem jednego pułkolotu LMB wg danych z 7 CDB WLF;
- od 13.30 8.2 być w gotowości całością sił do zabezpieczenia forsowania rzeki KWISA przez część sił 12 DZ wg danych 7 CDB WLF;
- rozpoznanie powietrzne prowadzić nieetatowymi załogami rozpoznawczymi zgodnie z zarządzeniem do rozpoznania nr 04;
- od świtu 8.2 utrzymywać 4 samoloty Su-22 w gotowości do podwieszenia bomb jądrowych.

Natężenie działań na 8.2 - dwa wyloty na samolot.

FAKTYCZNIE:

- 7 DLMB: - od 9.00 8.2 siłami 8 samolotów 26 plmb być w gotowości na sygnał z 7 CDB WLF do wykonania uderzenia do celu taktycznego nr 1 na poligonie ŻAGAŃ zgodnie z załączonym schematem.
Ładunek bojowy: 4 Lim-6 po 22 NR-23 + 8 N-37 + 8 S-5 na s-t.
4 Lim-6 po 20 NR-23 + 4 N-37 + 2 bomby P-50 na samolot.

Od 13.00 8.2 utrzymywać całość sił w gotowości do wykonania pozorowanego ataku na wojska w rejonie przeprawy /schemat poligonu ŻAGAŃ/ wg danych z 7 CDB WLF.

Rozpoznanie powietrzne prowadzić zgodnie z zarządzeniem do rozpoznania nr 04.

Trzeci etap ćwiczenia "Wsparcie działań obronnych dywizji" trwał od 17.00 8.02 do 16.00 9.02.

Następny wyciąg z rozkazu operacyjnego dowódcy WLF został wręczony Dowódcom ćwiczącym o 17.00 8.02.1983 r. Z jego treści wynikało, że:

- WLF otrzymały zadanie wspierania w dniu 9.02 całością sił, działań zaczepnych wojsk frontu z jednoczesnym wsparciem działań obronnych 12 DZ. Lotnictwem rozpoznawczym prowadzić rozpoznanie powietrzne w całym pasie frontu, skupiając główny wysiłek na wykrywaniu środków przenoszenia broni jądrowej i podchodzących odwołów przeciwnika.
- 7 DLMB: - od świtu 9.02 wysiłkiem 2 p/1 być w gotowości na sygnał z SD WLF do obezwładnienia rozwijających się do kontrataku wojsk 2 DZ /NZ/. Wysiłkiem 4 p/1 wspierać walczące wojska wg danych 7 CDB WLF;
- rozpoznanie powietrzne prowadzić - zgodnie z zarządzeniem do rozpoznania nr 05.

Natężenie działań na 9.02 dwa wyloty na samolot.

FAKTYCZNIE:

7 DLMB - zadania rozpoznawcze realizować zgodnie z zarządzeniem do rozpoznania nr 05.

Czwarty etap ćwiczenia "Udział w odparciu przeciwuderzenia" rozpoczął się o 16.00 9.02 i zakończył o 11.10 10.02.

Kolejny wyciąg z rozkazu operacyjnego dowódcy WLF /nr 06/ wręczono dowódcom o 17.00 9.02.1983 r. Z jego treści wiadomo, że:

- WLF w dniu 10.2 całością sił wspierać działania bojowe wojsk lądowych, skupiając główny wysiłek na niszczeniu sił i środków przeciwuderzającego 44 KA /NZ/. Wydzielone siły utrzymywać w gotowości do wykonania uderzeń jądrowych.
- 7 DLMB od świtu 10.02 być w gotowości na sygnał z SD WLF wysiłkiem 1 p/1 do zniszczenia samolotów na lotniskach MELNIK i MLADA BOLESŁAW. Pozostałym wysiłkiem wziąć udział w odparciu przeciwuderzenia 44 KA /NZ/ i wspierać nacierające wojska 5 A wg danych z 7 CDB WLF.

Natężenie działań na 10.02 - dwa wyloty na samolot.

FAKTYCZNIE:

7 DLMB: - od 10.00 10.02 być w gotowości całością sił do wykonania pozorowanego ataku na wojska znajdujące się w obronie na poligonie ŁAWSZOWA wg danych z 7 CDB WLF;

- przygotować personel latający do lądowania na lotniskach współdziałania, wskazanych przez kierownictwo ćwiczenia.

Piąty etap ćwiczenia "Odtworzenie zdolności bojowej po uderzeniach broni masowanego rażenia" trwał od 11.10 10.02 do dnia 11.02. Etap ten był uproszczony o tyle, że po uderzeniach jądrowych uszczuplone sztaby, a właściwie specjaliści kontynuowali ćwiczenie. Pozostałe siły i środki już z wyprzedzeniem prowadziły przedsięwzięcia zmierzające do powrotu na lotniska stałego bazowania. Nadmienić należy, że warunki działań w tym okresie były prawdziwie zimowe. Co było znacznym utrudnieniem realizacji zadań.

Tak przedstawiały się zasadnicze założenia i chronologiczny przebieg ćwiczenia. Nadmienić należy, że w przyjętych etapach ćwiczenia miały się odbywać działania faktyczne oznaczonych wojsk /samolotów/. Jednakże wyjątkowo niekorzystne warunki meteorologiczne umożliwiły jedynie przebazowanie części planowanych do udziału w ćwiczeniu sił lotnictwa. W rezultacie dywizja lotów na działania bojowe nie zrealizowała.

Dowódca Wojsk Lotniczych w omówieniu ćwiczenia polecił przeprowadzić w późniejszym terminie sprawdzian ogniowy i rozpoznawczy. Wyniki tego sprawdzianu wpłyną na ostateczną ocenę ćwiczenia.

2. Doświadczenia i wnioski z działań bojowych DLMB.

Przeprowadzone z 7 DLMB lotniczo-taktyczne ćwiczenie p.k. "Orzeł-83" objęło swoim zakresem dowództwo i sztab dywizji oraz podległe pułki lotnictwa myśliwsko-bombowego. Przyjęte założenia ćwiczenia przewidywały działania dywizji w pierwszej fazie działań wojennych oraz jej udział w operacji zaczepnej frontu.

Początkowym okresem to udział DLMB w operacji powietrznej wojsk lotniczych frontu i lotnictwa naczelnego dowództwa. W etapie tym /12.00 6.2 - 18.00 7.2/ głównym zadaniem dywizji było zabezpieczenie przelotu 14 AL ND w korytarzu przelotu, przebiegającego przez pas planowanych działań 5A oraz stworzenie we współdziałaniu z innymi rodzajami lotnictwa i wojskami osłonowymi dogodnych warunków przejścia wojsk Frontu Północnego do operacji zaczepnej. Wykonując to zadanie dywizja przebazowała się na nowy węzeł lotniskowy rozmieszczony w wyjściowym ugrupowaniu bojowym 5 A.

Kolejny etap działań dywizji /18.00 7.2 - 12.00 10.2/ obejmował wykonanie przez nią zadań wsparcia działań zaczepnych 5 A, wsparcia broniących się związków taktycznych na prawym skrzydle 5 A oraz zabezpieczenie wprowadzenia do walki drugiego rzutu armii - 12 DZ.

Do podstawowych zadań wykonywanych przez 7 DLMB w podstawowych etapach ćwiczenia zaliczyć należy:

- zadania rozpoznawcze i ogniowe wykonywane w ramach walki o panowanie w powietrzu;
- udział w tworzeniu warunków i zabezpieczenie wejścia do walki 5 A w ramach operacji zaczepnej Frontu Północnego;
- wsparcie działań zaczepnych głównie 5 A;
- zabezpieczenie wprowadzenia do walki 12 DZ, drugiego rzutu 5 A.

Udział 7 DLMB w realizacji kompleksowego zadania WLF, jakim była walka o panowanie w powietrzu skierowany był na wykonanie zadań głównie ogniowych. W ramach tych zadań LMB niszczyło rakietowe środki przenoszenia broni jądrowej, przeciwlotnicze rakiety kierowane głównie w korytarzu przelotu 14 AL ND, śmigłowce na lądowiskach oraz posterunki wykrywania i powiadamiania.

Zgodnie z rozkazem bojowym dowódcy 7 DLMB nr 03 na wykonanie tych zadań wydzielono:

- 34 załogi do zniszczenia sześć baterii PRK "Hawk";
- 16 załóg do zniszczenia 350 d. "Lance";
- 17 załóg do obezwładnienia trzech baterii "Roland";
- 12 załóg do zniszczenia 36 pśppanc;
- 6 załóg do zniszczenia posterunku wykrywania i powiadamiania;
- 2 załogi do zabezpieczenia własnych działań.

Wydzielenie tylko dwóch załóg do zabezpieczenia działań w tej sytuacji jest uzasadnione. Są to załogi wykonujące lot z aparaturą SPS-141. Prowadzone przez nie zakłócenia mają umożliwić wejście samolotów dywizji w strefy ostrzału PRK i ich zniszczenie, a tym samym stworzenie warunków bezpieczniejszego przelotu zarówno 14 AL ND jak i grup 7 DLMB wykonujących inne zadania.

Charakterystycznym zadaniem w tej grupie jest niszczenie śmigłowców ppanc na lądowiskach. Konieczność jego wykonania wynika z faktu realizacji wymienianego zadania w czasie podejścia wojsk 5 A do rubieży rozwinięcia, a więc w okresie, kiedy śmigłowce mogą zagrozić wprowadzeniu wojsk armii do bitwy.

Wykonanie przez 7 DLMB wymienionych zadań w godzinach rannych 7.2 /w ćwiczeniu/ zakończyło udział dywizji w operacji powietrznej. Od tej pory dywizja działając z nowych lotnisk rozpoczęła wykonywanie zadań w interesie wojsk lądowych, głównie 5 A.

Zgodnie z planem przeprowadzenia ćwiczenia 7 DLMB wspierała wojska 5 A oraz prowadziła na ich korzyść rozpoznanie powietrzne przez trzy doby /7.2-10.2/. W etapie tym dowódca dywizji w godzinach popołudniowych /16.00-17.00/ każdego dnia, poprzedzającego działania otrzymywał zadanie bojowe w formie rozkazu operacyjnego /lub jego wyciągu/. Informacje uzupełniające wpływały na SD 7 DLMB w formie komunikatów. Całość danych jakie otrzymywał sztab dywizji do planowania był w zasadzie wystarczający. Najczęściej brakowało danych dotyczących organizacji współdziałania lotnictwa z wojskami lądowymi oraz dywizji z innymi związkami taktycznymi lotnictwa WLF.

W ramach wsparcia ogniowego pierwszego rzutu 5 A 7 DLMB wykonywała następujące zadania ogniowe i rozpoznawcze:

- niszczyła raketowe środki przenoszenia BMR;
- niszczyła punkty dowodzenia korpusów i dywizji pierwszego rzutu nieprzyjaciela;
- dezorganizowała podejście odwodów nieprzyjaciela;
- prowadziła rozpoznanie środków raketowo-jądrowych typu "Pershing" oraz pocisków manewrujących typu "Cruise";
- kontrolowała obecność samolotów nieprzyjaciela na lotniskach.

Zadania ogniowe w większości przypadków wykonywane były grupami w składzie klucza lub eskadry. Kalkulacje zmierzające do określenia ilości sił potrzebnej do wykonania zadania bojowego przeprowadzano w oparciu o stabelaryzowane średnie normy użycia LMB. Natomiast zadania rozpoznawcze z zasady wykonywane były pojedynczymi załogami bez możliwości potęgowania działań. Wynikało to z faktu wpływania na SD 7 DLMB zadań, których część przekraczała możliwości dywizji.

Charakterystycznym etapem w tym okresie działań dywizji był jej udział w zabezpieczeniu wejścia do walki drugiego rzutu 5 A - 12 DZ. Działanie dywizji w tym czasie zsynchronizowane było z działaniami innych rodzajów lotnictwa oraz wojskami raketowymi i artyleria 5 A, wykonującymi zadania na korzyść 12 DZ. Wszystkie zadania 7 DLMB wykonywane w ramach zabezpieczenia ogniowego działań 12 DZ realizowane były w podstawowych czterech etapach i obejmowały: zabezpieczenie podejścia i rozwinięcia wojsk 12 DZ, udział w ogniowym przygotowaniu i wsparciu ataku oraz wsparcie działań dywizji w głębi ugrupowania obronnego nieprzyjaciela. Plan zabezpieczenia ogniowego działań 12 DZ zestawiono w tabeli 1.

Całokształt przedsięwzięć planistycznych i organizacyjnych działań dywizji realizowały był przez etatowe dowództwo i sztab 7 DLMB. Procesy te zabezpieczały oraz dowodzenie podległymi siłami umożliwiały dotychczasowe stanowisko dowodzenia zorganizowane w m. PIŁA oraz stanowisko dowodzenia dywizji rozwinięte w warunkach polowych w rejonie lotniska KAKOLEWO. W skład stanowiska dowodzenia dywizji wchodziły następujące główne jego elementy:

- centrum dowodzenia;
- wydział polityczny;
- wydział rozpoznawczy;

- wydział operacyjny;
- wydział informacyjno-sprawozdawczy /nieetatowy/;
- kancelaria tajna;
- węzeł łączności;
- organy zabezpieczenia SD.

Ciągłość i sprawność dowodzenia dywizją ponadto zapewniała łączność telefoniczno-telegraficzna i radiowa /w tym utajniona/. W okresach nasilenia obiegu informacji posiadana łączność w relacjach SD WLF - SD DLMB - SD plmb nie zapewniała w pełni terminowe przekazywanie wiadomości.

Cykl planowania kolejnego zadania bojowego rozpoczynał się w godzinach popołudniowych /16.00-17.00/ dnia poprzedzającego działania, z chwilą otrzymania przez dowódcę zadania bojowego, w większości przypadków w formie rozkazu operacyjnego WLF. Swoją treścią obejmowało ono zadania szczegółowe /ogniowe i rozpoznawcze/ wykonywane w początkowym okresie dnia. Kolejne zadanie było natomiast tylko sygnalizowane. Uszczegółowiano je na 2-3 godziny przed wykonaniem.

Dowódca dywizji analizował otrzymane zadania najczęściej w obecności szefa sztabu i zastępcy ds. liniowych. Po około 30-40 min. od momentu wpływnięcia zadania dowódca dywizji ogłaszał swój zamiar oraz przy współudziale szefów wydziałów przeprowadzał informowanie oficerów pracujących na SD oraz dowódców pododdziałów zabezpieczających SD dywizji.

Na wykonanie niezbędnych kalkulacji, zaplanowania zadań dywizji oraz ich udokumentowanie zespół planujący posiadał od 3,5 do 4 godzin. W tym czasie w celu wcześniejszego i pełniejszego przygotowania pułków do działań każdorazowo po ogłoszeniu przez dowódcę dywizji zamiaru opracowywano i przesyłano na SD pułków zarządzenie wstępne. Przekazywano je odbiorcom dwoma kanałami: przy użyciu telefonu utajnionego oraz telegraficznie. W przypadkach planowania zadań o szerokim zakresie lub szczególnym charakterze /np. planowanie zrzutu bomb jądrowych/ na SD dywizji przystępowano do tzw. pracy równoległej. W tym celu oficerowie sztabów pułków w określonym czasie przybywali na SD dywizji, gdzie wspólnie z oficerami wydziałów, głównie operacyjnym i rozpoznawczym, uzgadniali szczegóły wykonania planowanych zadań.

Etap działań 12 DZ	7 DLMB							Sasiedzi					
	11 plmb		26 plmb		50 plmb			12 plbr		LM 22	ec WRE	WR1A	
	Obiekt	Czas	Limit	Obiekt	Czas	Limit	Obiekt	Czas	Ostoma /czas/	Obiekt	Czas	Obiekt	Czas
I. Zabezpiecz. podejścia i rozwinię- cia 12 DZ.	-SD 12 DPanc -36 šppanc	9.50 9.30 10.00 10.00	12 12 SU-22 SU-22		10.30 11.00 10.40 11.00				800-10.30	RLS, Sr. Łączn. 32, 33, 34 d "H"	9.45 10.20	Post. WLN	9.30
II. Ogniove przygotowa- nie ataku				-350 d "L" -26 BFD	11.00 11.05 11.05 11.10	8 Lim-6							
III. Ogniove wsparcie ataku	-2 DZ	13.30		-2 DZ	13.30						12.30 13.00		
IV. Wsparcie natarcia	<ul style="list-style-type: none"> - niszczenie punktów dowodzenia; - niszczenie raketowych śr. przenoszenia broni jądrowej; - opóźnianie /dezorganizacja/ marszu odwodów nieprzyjaciela; - niszczenie śmigłowców ppanc na lądowiskach. 												

W wyniku planowania /na SD dywizji/ precyzowany był wariant przyszłego działania, zazwyczaj jeden. Zawierał on w zasadzie wszystkie główne elementy decyzji dowódcy dywizji. Często, aż do chwili meldowania decyzji, dowódca dywizji nie był w stanie sprecyzować sposobu współdziałania podległych sił z wspieranymi wojskami. Wynikało to z opóźnienia napływu wiadomości z CDB WLF o działaniach 5 A. Nadchodziły one zazwyczaj bezpośrednio przed wykonaniem zadań przez pułki lotnictwa myśliwsko-bombowego. Ze zbyt dużą zwłoką napływały też na SD dywizji dane szczegółowe, dotyczące zadań wykonywanych wg. planu 5 A.

Podstawowymi dokumentami bojowymi opracowywanymi na SD 7 DLMB były mapa decyzji o działaniach wraz z legendą oraz rozkaz bojowy. Decyzje w formie graficznej przedstawiano na mapach w skali 1 : 200 000. Poza elementami sytuacji operacyjno-taktycznej walczących stron i decyzyjnymi na mapach decyzji o działaniach 7 DLMB przedstawiono wyniki wcześniej wykonanych obliczeń. Najczęściej dotyczyły one podziału ilości lotów możliwej do wykonania przez dywizję wg. zadań i czasów ich wykonania. Informacje te umieszczane były w legendzie, którą wykonywano częściami wg. jej elementów składowych na arkuszach wcześniej przygotowanych. Ponadto każda komórka prowadziła swoją mapę roboczą.

W miarę precyzowania decyzji opracowywany był rozkaz bojowy dywizji. Jego ewentualną weryfikację czy uzupełnienie o brakujące informacje czyniono po zameldowaniu przez dowódcę decyzji o działaniach w następnym dniu. Powielony rozkaz bojowy był dostarczany do podległych pułków przez pocztę polową, gdzie docierał /w większości przypadków/ na 1,5 - 2 godz. przed startem pierwszych samolotów. Aby umożliwić możliwie pełne zaplanowanie zadań w pułkach, niezbędne do tego celu dane, w miarę ich precyzowania na SD dywizji, przekazywano telefonicznie /TI/.

Podczas planowania zadań bojowych oraz organizacji działań wiele uwagi zwracano na zabezpieczenie prowadzonych przez dywizję działań. Często jednak problem ten pozostawał w sferze rozważań teoretycznych. Dało się zauważyć uwzględnienie w organizacji zabezpieczenia bojowego wpływu określonej sytuacji operacyjno-taktycznej i terenu oraz przedsięwzięć wykonywanych w tym zakresie przez front. Jedyne środki walki radioelektronicznej, jakim dysponowała dywizja - stacja SPS - 141, wykorzystywany był szablonoowo, bez niezbędnych kalkulacji zmierzających do określenia miejsca samolotów WRE w ugrupowaniu sił wykonujących zadania ogniowe, rubieży włączenia, manewrów, warunków lotu itp. Ustalenia dotyczące zabezpieczenia działań bojowych dywizji nie zawsze znajdowały

odzwierciedlenie w dokumentach bojowych. W związku z czym nie mogły one stanowić podstawy planowania podobnych przedsięwzięć na szczeblach niższych - w plmb.

3. Doświadczenia i wnioski z działań bojowych pułków lotnictwa myśliwsko-bombowego.

Przeprowadzone badania w sztabach 6 i 21 plmb wykazały, iż wiele epizodów ćwiczenia swą skomplikowaną istotą i skalą problemów stojących przed pułkami było zbliżonych do warunków ewentualnych działań bojowych, a dużo stosowanych rozwiązań metodycznych - zwłaszcza w okresie organizacji działań - a także merytorycznych będzie właściwych dla współczesnego pola walki.

Działania bojowe pułków były ściśle związane z ogólną sytuacją operacyjną i etapami operacji zaczepnej wojsk lądowych. Wykonywały one zadania w operacji powietrznej, a następnie na korzyść wojsk lądowych według planu frontu i armii.

Przebazowanie pułków na kierunek operacyjny odbyło się z jednoczesnym wykonaniem zadań w operacji powietrznej. W ramach tego zadania obezwładniały one system OPL nieprzyjaciela w korytarzu przelotu 14 AL ND poprzez zwalczanie baterii PRK "Hawk" i "Roland" oraz posterunków wykrywania i naprowadzania /powiadamiania/, a także niszczyły dywizjon "Lance" i śmigłowce pśppanc na lądowisku. Po przebazowaniu się na kierunek operacyjny każdy pułk bazował na jednym lotnisku i posiadał ponadto lotnisko zapasowe.

Podczas zadań wykonywanych na korzyść armii pułki przede wszystkim niszczyły środki rakietowo-jądrowe i śmigłowce przeciwpancerne na lądowiskach, obezwładniały system dowodzenia i dezorganizowały przeciwuderzające /kontratakujące/ odwody nieprzyjaciela. Według planu frontu niszczyły one samoloty na lotniskach, stanowiska dowodzenia i wyrzutnie przeciwpancernego systemu "Assault Breaker", obezwładniały środki systemu OPL oraz przy użyciu bomb jądrowych zwalczały podchodzące odwody operacyjne.

W zakresie wykorzystania pułków dało się zaobserwować, iż prowadziły one działania w całym pasie operacji zaczepnej armii bez podziału na kierunki czy strefy wykonania zadań bojowych. Jednakże w zależności od etapów operacji zaczepnej armii i realnego zagrożenia przez nieprzyjaciela wyraźnie uwidoczniło się wykorzystanie pułków wyposażonych w samoloty Lim-6 bis /21 i 45 plmb/ do zwalczania obiektów położonych blisko rubieży styczności bojowej wojsk w ramach bezpośredniego wsparcia pierwszorzutowych związków taktycznych wojsk lądowych. Natomiast 6 plmb wyposażony w samoloty Su-22M wykonywały wszystkie zadania

według planu frontu oraz częścią wysiłku - na korzyść armii. Przy czym jego działania według planu armii koncentrowane były na niszczeniu środków rakietowo-jądrowych, śmigłowców przeciwpancernych na lądowiskach i zwalczaniu podchodzących odwodów.

Przebieg ćwiczenia potwierdził, iż plmb otrzymują zadanie bojowe z zasady na jeden wylot, a także orientacyjne wiadomości o działaniach następnych. Zadania te przekazywane były na ogół w formie pisemnego rozkazu /zarządzenia/ bojowego DLMB; niekiedy również przez techniczne środki dowodzenia. W otrzymanym zadaniu w zależności od skali jego trudności i charakteru działań pułków, przekazywano różny zakres wiadomości.

W wypadku samodzielnych działań pułku, nie wymagających precyzyjnej organizacji współdziałania z sąsiednimi plmb, zakres decydowania przez dowódcę pułku był na ogół duży. W tej sytuacji otrzymane przez pułk zadanie bojowe najczęściej obejmowało: obiekty podlegające zwalczaniu i cel działań pułku, czas wykonania uderzenia, oś trasy, elementy zabezpieczenia realizowane przez dywizję i WLF oraz czas, miejsce i sposób meldowania decyzji.

Natomiast w wypadku wspólnych działań pułków /np. w operacji powietrznej/ dodatkowo w zadaniu otrzymywały one: trasy i profile lotu, ładunek bojowy, ogólny podział sił do wykonania poszczególnych zadań /zwalczania konkretnych obiektów/ oraz szczegółowe informacje o działaniach sąsiadów. Zakres decydowania dowódcy pułku w tych warunkach był o wiele węższy i dotyczył przede wszystkim: ugrupowania bojowego, warunków i sposobu uderzenia, manewrów do kolejnych ataków oraz własnego zabezpieczenia wykonania zadania.

Sztaby pułków przystępowały do wypracowania decyzji z zasady po otrzymaniu zarządzenia wstępnego DLMB, w którym najczęściej ujmowane było już prawdopodobne zadanie bojowe. Wypracowanie ogólnej /ramowej/ decyzji na podstawie zarządzenia wstępnego realizowane było na ogół według elementów oceny sytuacji. Natomiast jej precyzowanie w miarę napływu dodatkowych informacji z dywizji - według elementów decyzyjnych. Niekiedy, w przypadku ograniczonego czasu, całą decyzję wypracowywano według elementów decyzyjnych.

Mimo równoległej organizacji działań w DLMB i pułkach, zazwyczaj czas wypracowanie decyzji był ograniczony i często wynosił 1,5-3 godziny.

Uszczegółowione zadania bojowe i sposoby ich realizacji przez pułki przekazywane były ze sztabu dywizji przez techniczne środki dowodzenia. Natomiast rozkaz /zarządzenie/ bojowy dywizji docierał do pułków, a zwłaszcza do 6 plmb oddalonego od SD DLMB około 50 km, zwykle tuż przed zameldowaniem decyzji, a niekiedy nawet już po jej zameldowaniu. Opóźnienia te spowodowane były występującymi w tym czasie bardzo silnymi zamgleniami, a także brakiem w pułkach utajniających środków łączności, którymi można przekazywać niejawne wiadomości. Ponadto dało się wyraźnie zaobserwować pilną potrzebę opracowania i wdrożenia do praktyki szkoleniowej wojsk normatywnych wzorów i układów dokumentów bojowych przy wykorzystaniu których będzie można przekazywać przez techniczne środki dowodzenia /urządzenia szyfrujące, przystawka "Jachta" do radiostacji R-140 i inne/ krótką treść odpowiednich zadań, zarządzeń, meldunków decyzji itd.

Przeprowadzone badania w ćwiczących sztabach 6 i 21 plmb wskazują, że istotnym niedociągnięciem w ich pracy w okresie organizacji działań bojowych jest częste dokonywanie ocen wojsk, a zwłaszcza wojsk nieprzyjaciela, w ujęciu statycznym i braku perspektywicznego widzenia rozwoju sytuacji na polu walki. Ponadto w kalkulacjach swych sztaby te niekiedy przyjmują, iż sytuacja operacyjno-taktyczna zobrazowana na mapie /kalce - obejmuje wszystkie elementy ugrupowania nieprzyjaciela i jest fotografią odzwierciedlającą rzeczywiste jego działania.

Tak rozumiana sytuacja bojowa i prowadzone kalkulacje powodowały z reguły jednostronną ocenę nieprzyjaciela, nie oddającą jego możliwości działań i prognoz w zakresie zmian w składzie jego ugrupowania. Miało to istotny wpływ na merytoryczną treść decyzji dotyczącą sposobu wykonania poszczególnych zadań bojowych przez pułki.

W decyzjach tych z zasady nie uwzględniano potrzeby pokonania /przez stosowanie odpowiednich manewrów lub obezwładnienie/ środków OPL wojsk lądowych osłaniających obiekty uderzeń pułków. Zakładano także, iż obiekty te, nawet tak manewrowe jak środki raketowo-jądrowe, nie zmieniają swego miejsca położenia do czasu działań pułków. Stąd też nie prowadzono bezpośredniego rozpoznania powietrznego żadnych obiektów.

Na tym tle zwraca uwagę szczególna troska z jaką zabezpieczano rzeczywiste działania bojowe samolotów, które miały być wykonywane w ramach sprawdzianu ogniowego. Ze względu na oryginalne rozwiązanie niektórych elementów wykonania zadania zostanie przedstawiony szczegółowy wariant uderzenia przyjęty w 6 plmb.

W pułku tym powzięto interesującą decyzję na faktyczne działania eskadry samolotów Lim-6 bis na poligonie NADARZYCE. Otrzyma-
ne ze sztabu 2 DLMB zadanie brzmiało: "W ramach sprawdzianu ogniowego w czasie 11.30-11.40 7.2 czterema samolotami Lim-6 bis zwal-
czać cel nr 16 /pluton pięciu czołgów/ i cel nr 17 /baterię PRK "Hawk Improved"/ oraz czterema samolotami cel nr 17. Ponadto cztery dodatkowe samoloty wykorzystać do zabezpieczenia działań bojowych według decyzji dowódcy pułku. Ładunek bojowy: na cel nr 16 po 2 bomby OFAB-100 na każdy samolot; na cel nr 17 po 11 pocisków do działek NR-23, 8 pocisków do działka N-37 i po 4 niekierowane pociski raketowe S-5M na każdy samolot".

Ograniczony czas zwalczania /10 minut/ dwóch różnych obiektów położonych blisko siebie, a także potrzeba wydzielenia klucza zabezpieczającego działania bojowe grup uderzeniowych wymagały opracowania precyzyjnego modelu ataku oraz wysokiej dyscypliny wykonawczej załóg.

Oryginalność powziętej przez dowódcę pułku decyzji sprowadza się do wydzielenia trzech grup taktycznego przeznaczenia, zadań jakie miały one wykonywać i planowanego sposobu ich realizacji.

Ugrupowanie bojowe eskadry składało się z następujących grup taktycznych:

- pary demonstracyjnej i rozpoznania kontrolnego rezultatów działań grup uderzeniowych;
- pary bezpośredniego rozpoznania i zwalczania obiektowych środków OPL;
- dwóch kluczy uderzeniowych.

Ugrupowanie bojowe eskadry i czasy działań grup taktycznego przeznaczenia przedstawia rysunek 1.

Pierwszą grupę rozpoczynającą działania bojowe była para demonstracyjna. Wykonywała ona lot na różnej wysokości /w granicach 150-300 m/ i po zmiennej trasie - wzdłuż obwodu najdalszej rubieży wykrywania przez stacje radiolokacyjne baterii "Hawk Improved" /cel nr 17/. Zadaniem tej pary było absorbowanie uwagi obsługi wyrzutni przeciwlotniczych rakiet kierowanych przy równoczesnym nie przekraczaniu maksymalnej rubieży rażenia baterii "Hawk Improved". Po wykonaniu ataku celu nr 16 i 17 przez grupy uderzeniowe miała ona przeprowadzić wzrokowo-fotograficzne rozpoznanie kontrolne rezultatów ich rażących działań. Para demonstracyjna i rozpoznania kontrolnego prowadziła działania przez cały okres ataku obiektów, tj. w czasie 11.30-11.40.

Po 30 sekundach za parą demonstracyjną wchodziła do działań para bezpośredniego rozpoznania baterii PRK "Hawk Improved". Wykonywała ona lot na wysokości 50 m. Niewielki odstęp czasowy między parą bezpośredniego rozpoznania a pierwszą grupą uderzeniową /30 sekund/, zdeterminowany ograniczonym czasem ataku całej eskadry, spowodował, iż zadaniem tej pary było naprowadzenie klucza zwalczającego baterię PRK metodą liderowania /własnym przykładem/. Po zrealizowaniu tego zadania para bezpośredniego rozpoznania miała wykonać manewr i poszukiwać oraz dezorganizować po wykryciu artylerię przeciwlotniczą osłaniającą kolejny obiekt uderzenia - pluton pięciu czołgów /cel nr 16/. Czas działań tej pary kończył się o 11.36, tj. w chwili, gdy atak celu nr 16 rozpoczynała druga grupa uderzeniowa.

Działanie pary demonstracyjnej i wzrokowo-fotograficznego rozpoznania kontrolnego rezultatów uderzeń na cel nr 16 i 17 oraz pary bezpośredniego rozpoznania baterii PRK "Hawk Improved" i zwalczania obiektowej artylerii przeciwlotniczej przedstawia rysunek 2.

Pierwszy klucz uderzeniowy, z uzbrojeniem artyleryjsko-rakietowym zwalczał baterię PRK /cel nr 17/ z trzech ataków. Klucz ugrupowany był w kolumnie par, odległość między parami 2000 m, tj. 12 sekund. Wysokość lotu po trasie 50-100 m. Pierwszy atak baterii "Hawk Improved" wykonywany był parami samolotów bezpośrednio z trasy. Drugi atak - pojedynczymi załogami samolotów, po rozformowaniu par w wyniku wykonania zakrętu przez:

- prowadzącego pierwszej pary w lewo po 15 sekundach;
- prowadzonego pierwszej pary w lewo po 25 sekundach;

- prowadzącego drugiej pary w prawo po 31 sekundach;
- prowadzonego drugiej pary w prawo po 36 sekundach.

Trzeci atak baterii PRK realizowany był pojedynczymi załogami samolotów po wykonaniu, po 15 sekundach lotu, zakrętu w lewo.

Sumaryczny czas ataku przez klucz wynosił 3 minuty 40 sekund. Manewr grupy uderzeniowej na cel nr 17 oraz warunki ataku przedstawia rysunek 3.

Po jednej minucie od zakończenia ataku przez omawiany klucz, tj. o 11.36 zwalczanie celu nr 16 /plutonu pięciu czołgów/, a następnie baterii PRK rozpoczynała ostatnia grupa uderzeniowa.

Atak plutonu czołgów wykonany był przez klucz ugrupowany w klinie samolotów przy użyciu bomb odłamkowo-burzących z wysokości 400 m. Następnie rozformowano klucz na pojedyncze samoloty /po wykonaniu zakrętu w lewo przez poszczególne załogi po 10, 20, 30 i 40 sekundach/ i atakowano baterię PRK "Hawk Improved" z niekierowanych pocisków raketowych S-5M. Drugi atak tej baterii realizowano z działek po wykonaniu zakrętu przez pierwsze dwie załogi w lewo, a kolejne dwie - w prawo. Łączny czas uderzenia na oba obiekty przez klucz samolotów wynosił 3 minuty 20 sekund.

Manewr grupy uderzeniowej podczas ataku celu nr 16 i 17 przedstawia rysunek 4.

Wydzielenie grupy demonstracyjnej do absorbowania obsługi wyrzutni PRK "Hawk Improved" na szczeblu taktycznym należy uznać za wysoce korzystne zjawisko i traktować ją jako kolejną próbę poszukiwania najskuteczniejszych sposobów pokonywania OPL nieprzyjaciela przez lotnictwo. Przy tym trzeba widzieć, iż przyjęty wariant działania pary demonstracyjnej możliwy jest do wykonania w zasadzie wyłącznie w odniesieniu do pierwszego rzutu baterii PRK "Hawk Improved". Wadą zastosowanego rozwiązania był zbyt mały odstęp czasowy między parą demonstracyjną a bezpośredniego rozpoznania baterii PRK i grupą jej zwalczania, co wpływało na częściowe wypaczenie istoty i zmniejszenie wartości działań demonstracyjnych.

Zastosowany wariant faktycznego uderzenie eskadry wskazuje, iż sztaby pułków dostrzegających potrzebę wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych grup samolotów i potrafią wypracować w miarę racjonalne decyzje w tym zakresie.

Na podkreślenie zasługuje również szerokie wykorzystanie w działaniach aplikacyjnych aparatury SPS-141 samolotów Su-22M do obezwładnienia zakłóceniami stacji radiolokacyjnych baterii PRK "Hawk" oraz posterunków wykrywania i naprowadzania /powiadamiania/ w ramach osłony grup uderzeniowych.

Przebieg ćwiczenia wykazał, iż sztaby pułków opracowują niepełną dokumentację wymaganą dokumentami normatywnymi. Ograniczały się one w zasadzie do sporządzenia mapy decyzji wraz z legendą, rozkazu bojowego, mapy roboczej szefa rozpoznania i szefa zabezpieczenia chemicznego pułku oraz planu ochrony i obrony. Nie prowadzono mapy sytuacji ogólnej, map roboczych innych oficerów sztabu i szefów służb, harmonogramu przedsięwzięć realizowanych przez dowództwo pułku i innych wymaganych dokumentów. Na uwagę zasługuje opracowany w 21 plmb, według wzorów DWL i na wyraźne polecenie rozjemców tego dowództwa, harmonogram pokonania OPL nieprzyjaciela, którego główne elementy przedstawia rys.5. Wątpliwości budziła natomiast użyteczność tego harmonogramu i w zasadzie nie było on wykorzystywany przez sztab pułku podczas meldowania decyzji i stawiania zadań bojowych.

Stwierdzono powszechne wykorzystywanie wzorów i układów dokumentów opracowanych przez oficerów Katedry Taktyki Lotnictwa, zwłaszcza podczas przygotowywania referatów - meldunków i pisania rozkazów bojowych. Dyskusje z ćwiczącymi oficerami sztabu wykazały, iż wzory te są bardzo użyteczne, jakkolwiek - ich zdaniem mają zbyt obszerną treść. Oficerowie ci wyrażali pogląd, iż powinno się opracować nowe wzory i układy dokumentów, o sformalizowanej formie i zwięzłej treści. Przy tym powinny być one przystosowane do wykorzystywania zarówno przez sztaby pułków jak i do przekazywania przez techniczne środki dowodzenia do sztabu dywizji i podległych pododdziałów pułku.

Wielce pouczającym epizodem ćwiczenia było przejęcie dowodzenia dywizją, której SD uległo zniszczeniu w rezultacie uderzenia nieprzyjaciela, przez sztab 6 plmb, a dowodzenia tym pułkiem przez dowództwo jednej z eskadr.

Epizod ten wykazał, iż pułk przewidziany do przejęcia dowodzenia DLMB powinien posiadać aktualne informacje o zadaniu dywizji i działaniach pozostałych jej pułków, a także oprócz wzmocnienia personalnego musi mieć zawczasu wydzieloną niezbędną ilość środków łączności radiowej i radioliniowej umożliwiającą nawiązanie łączności ze sztabem WLF i podległymi pułkami.

W ćwiczeniu 6 plmb wzmocniono rezerwowym sztabem DLMB zorganizowanym z kadry CDL WOSL. Utworzono z niego wydział operacyjny i rozpoznawczy nowego sztabu dywizji.

Ten fragment ćwiczenia potwierdził również zasadę, iż dowództwo jednej z eskadr musi być przygotowywane do przejęcia dowodzenia pułkiem. Przy czym oprócz wydzielenia wcześniej niezbędnych środków łączności /np. z drugiego rzutu naziemnego zabezpieczenia/ dowództwo eskadry musi być wzmocnione oficerami ze sztabu pułku, a przede wszystkim oficerem operacyjnym i rozpoznawczym, szefem zabezpieczenia chemicznego /dowódcą plutonu chemicznego/, przedstawicielami batalionu zaopatrzenia, batalionu łączności i UL oraz innymi specjalistami.

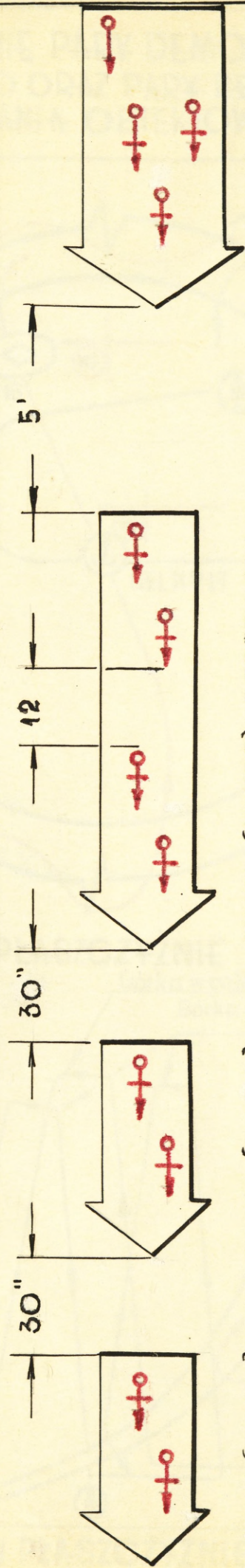
Przebieg tego epizodu ćwiczenia wyraźnie wykazał, iż sztaby przewidziane do przejęcia dowodzenia wyższymi szczeblami muszą być do tego celu przygotowywane i szkolone jeszcze w warunkach garnizonowych i to zarówno teoretycznie, jak i praktycznie w czasie ćwiczeń grupowych, treningów sztabowych i gier wojennych. Ponadto na każdym szczeblu dowodzenia powinna być zawczasu wydzielona odpowiednia grupa oficerów /np. część ruchoma obsady SD/ wraz ze sprzętem w gotowości do wzmocnienia tego sztabu lotniczego, który przejmuje dowodzenie związkiem taktycznym lub oddziałem.

Przebieg ćwiczenia wykazał ponadto, iż przygotowanie sztabów pułków do wykonywania nowych zadań jest procesem długotrwałym. Na pracy dowództwa i sztabu 21 plmb wyraźnie ciążyły nawyki i metody organizacji działań charakterystyczne dla pułku lotnictwa rozpoznania taktycznego. Natomiast w 6 plmb wyposażonym w samoloty Su-22M obserwowano się ciągle próby wykorzystania tych samolotów według dobrze opanowanych wzorów i schematów właściwych dla Lim-6 bis.

4. Wnioski ogólne.

- ogólnym celem ćwiczenia było doskonalenie umiejętności dowódców i oficerów sztabów DLMB i plmb oraz zgrywanie pracy punktów dowodzenia lotnictwa i wojsk lądowych z uwzględnieniem wprowadzonych zmian organizacyjno-strukturalnych; praktyczna realizacja założeń ćwiczenia odbiegała od planu, co było skutkiem niesprzyjających warunków atmosferycznych; /nie odbyły się loty praktyczne/;
- nawyki pracy biórowo-sztabowej w wielu przypadkach przeszkadzają w dostosowaniu się do nowych warunków /schematycznie/;
- ćwiczenie potwierdziło konieczność doskonalenia metody pracy równoległej w dowództwach i sztabach DLMB i plmb;
- nowe sposoby pokonania OPL nieprzyjaciela /patrz rys.1-4/ wymagają doskonalenia zarówno w sferze rozważań teoretycznych jak i rozwiązań praktycznych;
- uwidoczniła się potrzeba ciągłego szkolenia i przygotowania sztabów niższych szczebli /eskadra, pułk/ do przejęcia dowodzenia wyższymi szczeblami /pułk, dywizja/ z uwzględnieniem wzmocnienia, siłami i środkami;
- ćwiczenie potwierdziło powszechne korzystanie z wzorów dokumentów i wykazało konieczność ich nowelizacji; istnieje potrzeba ich formalizacji z jednoczesnym ~~skoncentrowaniem~~ ^{dostosowaniem} do przekazywania przez techniczne środki dowodzenia.

Rys. 1 UGRUPOWANIE BOJOWE ESKADRY SAMOLOTÓW Lim-6 bis I CZASY DZIAŁAŃ GRUP TAKTYCZNEGO PRZEZNACZENIA PODCZAS ZWALCZANIA CELE NR 16 (PLUTON PIĘCIU CZŁGÓW) I CELE NR 17 [BATERIA PRK „HAWK IMPROVED”]

GRUPA [PARA] DEMONSTRACYJNA I ROZPOZNANIA KONTROLNEGO

GRUPA [PARA] BEZPOŚREDNIEGO ROZPOZNANIA I ZWALCZANIA OPL

GRUPA [KLUCZ] UDERZENIOWA NA CEL NR 17 [BATERIE PRK „HAWK IMPROVED”]

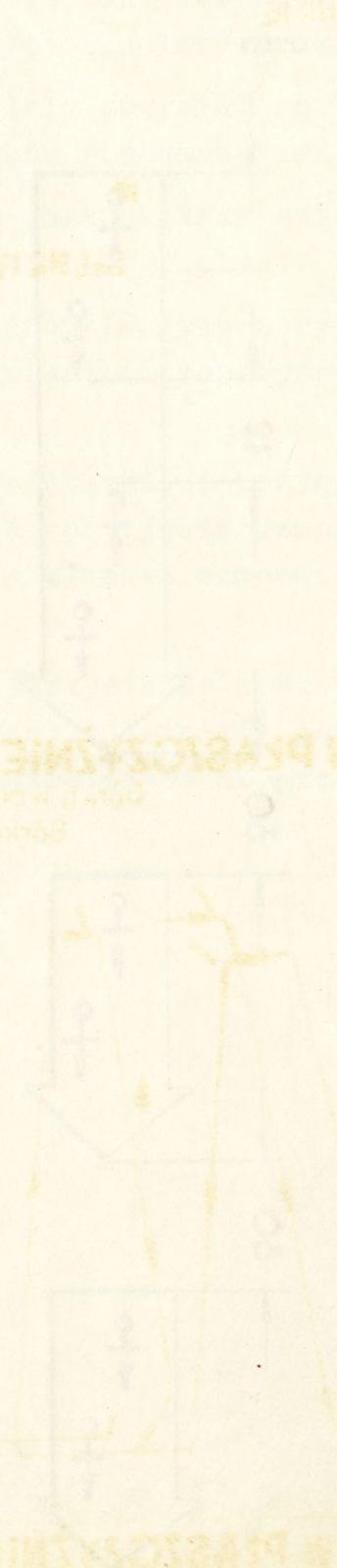
GRUPA [KLUCZ] UDERZENIOWA NA CEL NR 16 [PLUTON PIĘCIU CZŁGÓW] i CEL NR 17 [BATERIE PRK „HAWK IMPROVED”]

RODZAJ GRUPY TAKTYCZNEGO PRZEZNACZENIA	Czas uderzenia [działań]
GRUPA [PARA] DEMONSTRACYJNA I ROZPOZNANIA KONTROLNEGO	11.30 - 11.40
GRUPA [PARA] BEZPOŚREDNIEGO ROZPOZNANIA I ZWALCZANIA OPL	11.30.30" - 11.36
GRUPA UDERZENIOWA NA CEL NR 17	11.31 - 11.35
GRUPA UDERZENIOWA NA CEL NR 16 i 17	11.36 - 11.40

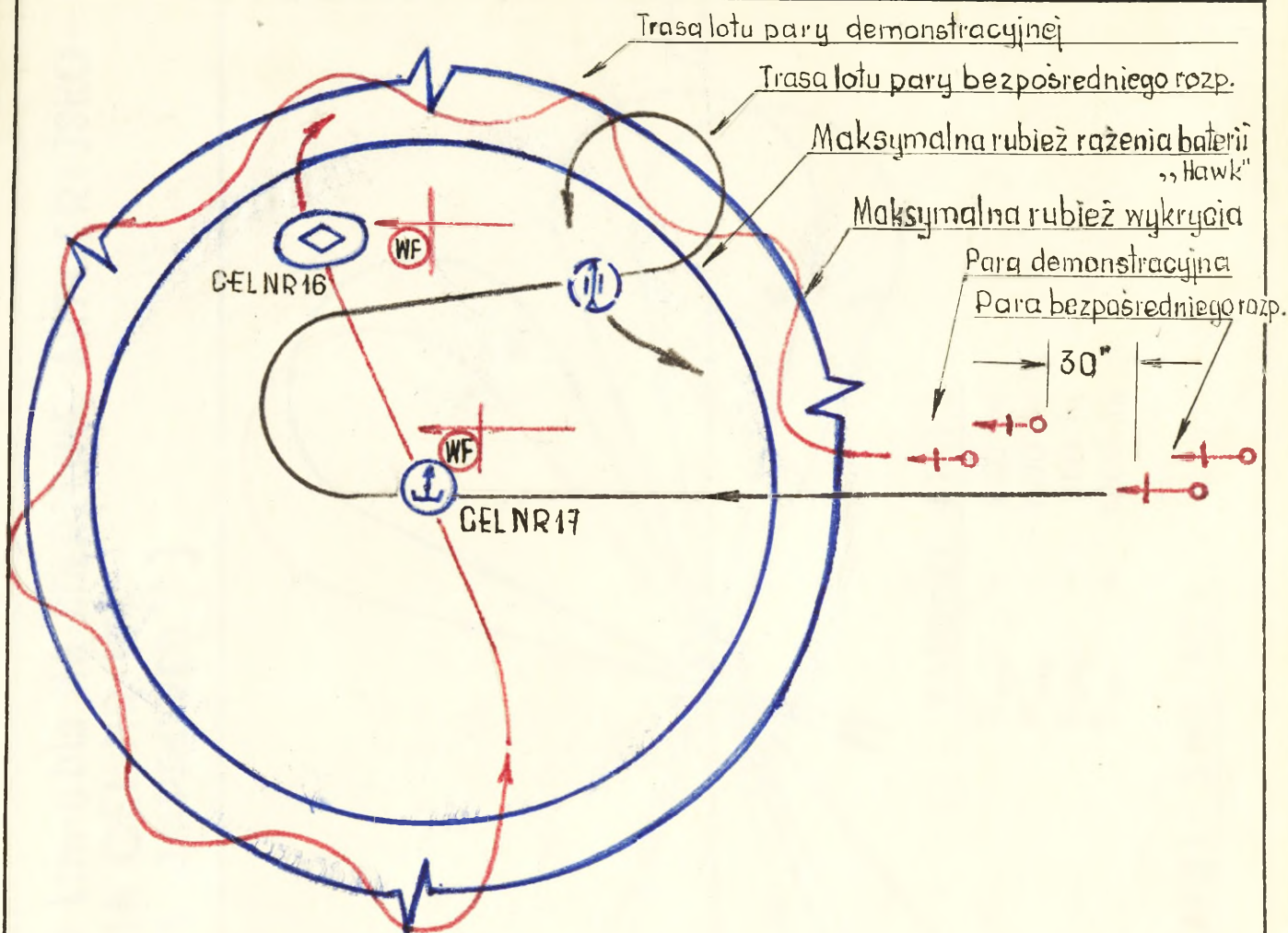
1934 - 30
1935 - 30
1936 - 30

WYKONANO PRZEZ
DR. J. K. [illegible]
W DNIACH [illegible]
W MIEJSCU [illegible]

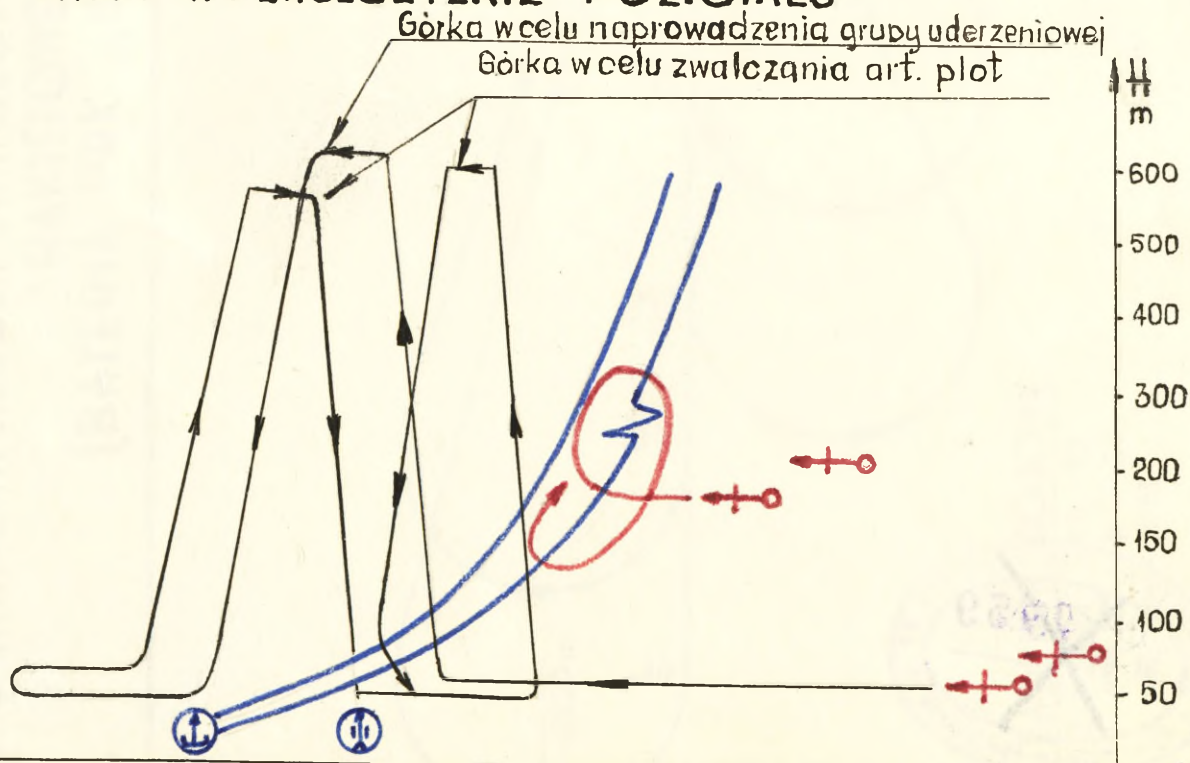

WYKONANO PRZEZ
DR. J. K. [illegible]
W DNIACH [illegible]
W MIEJSCU [illegible]

Rys.2 DZIAŁANIE PARY DEMONSTRACYJNEJ I ROZPOZNANIA KONTROLNEGO ORAZ PARY BEZPOŚREDNIEGO ROZPOZNAŃA I ZWALCZANIA OBIEKTOWYCH ŚRODKÓW OPL

RZUT W PŁASZCZYŹNIE POZIOMEJ

RZUT W PŁASZCZYŹNIE PIONOWEJ

WYKAZ PRAC WYKONANYCH W LATACH 1950-1959

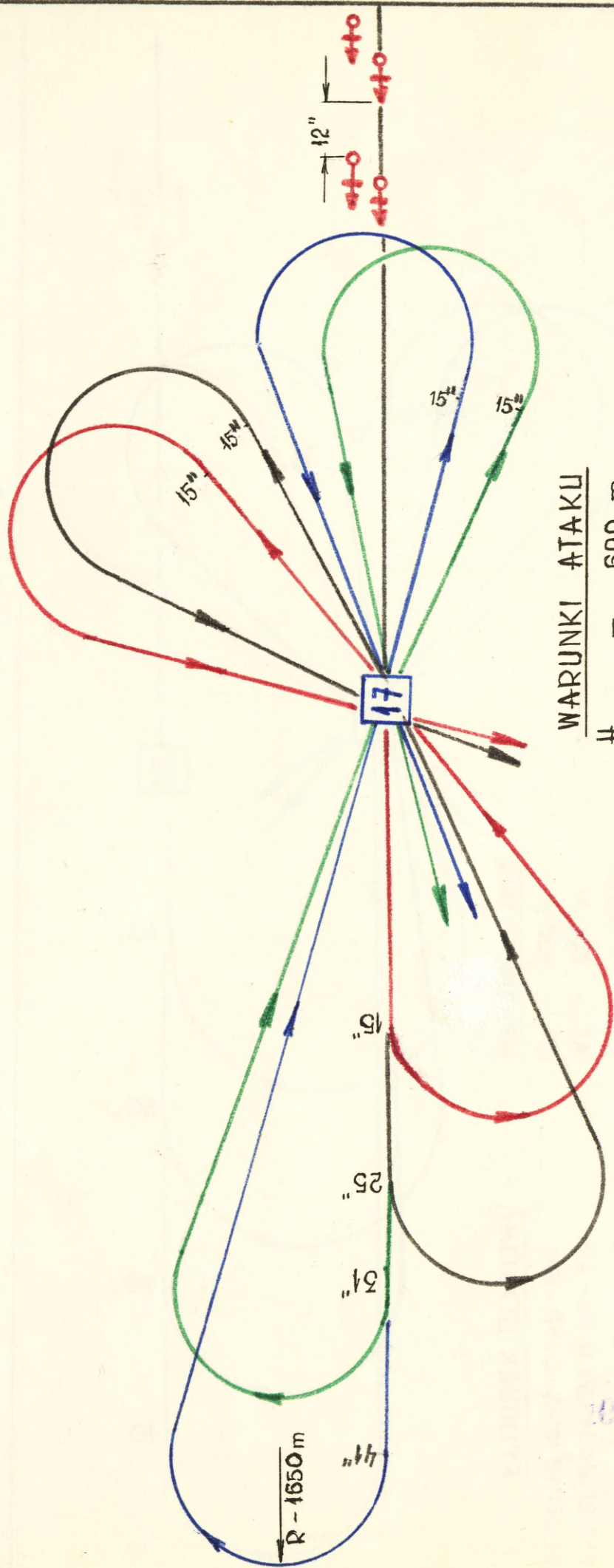

WYKAZ PRAC WYKONANYCH W LATACH 1950-1959

№	DATA	OPIS PRACY
1	1950	Prace w zakresie...
2	1951	Prace w zakresie...
3	1952	Prace w zakresie...
4	1953	Prace w zakresie...
5	1954	Prace w zakresie...
6	1955	Prace w zakresie...
7	1956	Prace w zakresie...
8	1957	Prace w zakresie...
9	1958	Prace w zakresie...
10	1959	Prace w zakresie...

**Rys. 3 MANEWR KLUCZA SAMOLOTÓW Lim-6bis NA UDERZENIE ARTYLERYJSKO -
RAKIEJOWE NA CEL NR 17
[BATERIA PRK „HAWK IMPROVED”]**

LADUNEK BOJOWY

2 x	11	NR	23
1 x	8	N	37
4 x	8 - 5	M	

WARUNKI ATAKU

H _{wpr}	—	600 m
V _{wpr}	—	600 km/h
H _{strz}	—	250 m
D _{strz}	—	1000 m

CZAS DZIAŁAŃ [ATAKU] - 3 min. 40 s

СИСТЕМА ПУНКТОВ (ПУНКТИ) - СИСТЕМА

0,5 км	1000 м	0,5 км	1000 м
1 км	500 м	1 км	500 м
1,5 км	500 м	1,5 км	500 м
2 км	500 м	2 км	500 м

ПУНКТИ ПУНКТИ

ПУНКТИ ВОДОУ

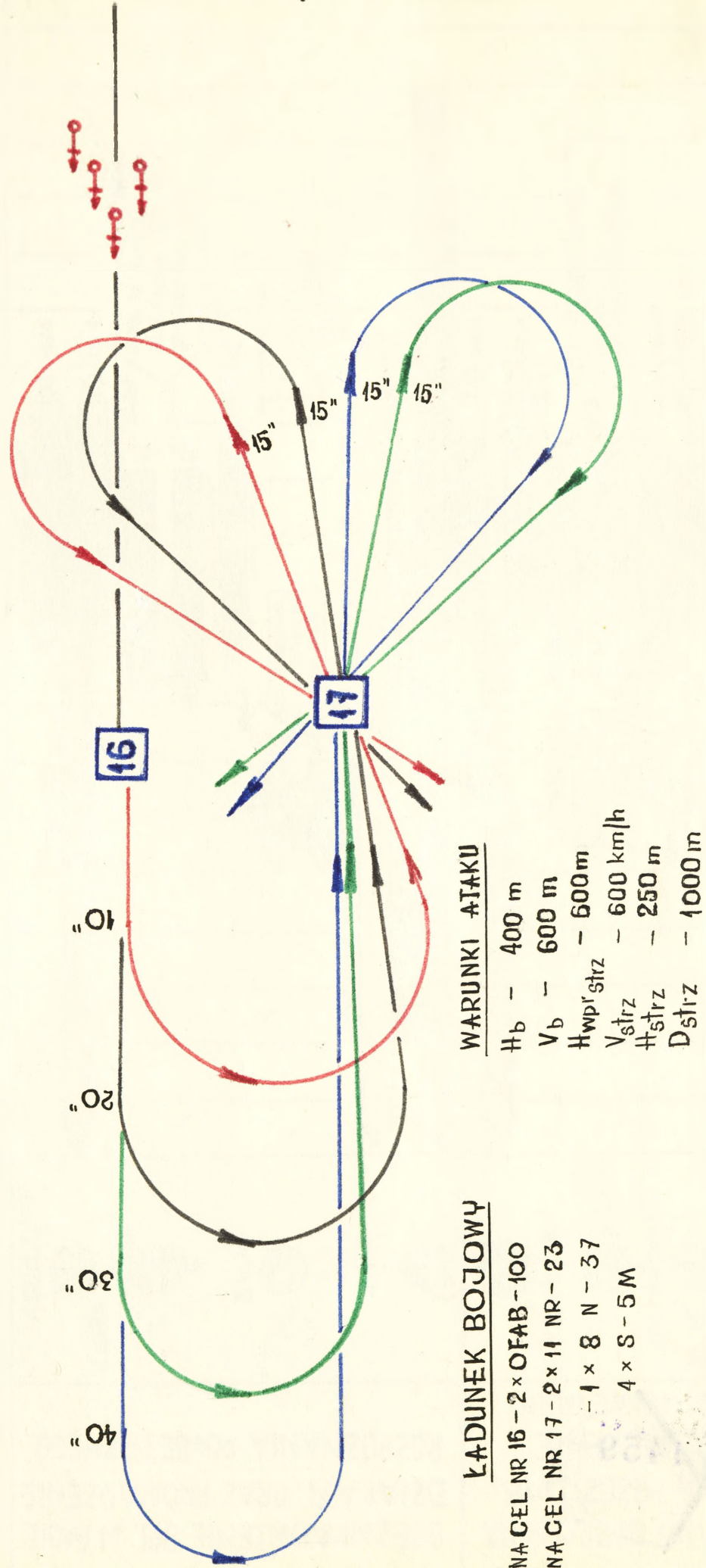
ПУНКТИ ПУНКТИ

(СИСТЕМА ПУНКТОВ ПУНКТИ ПУНКТИ)

ПУНКТИ ПУНКТИ ПУНКТИ

ПУНКТИ ПУНКТИ ПУНКТИ ПУНКТИ ПУНКТИ ПУНКТИ ПУНКТИ ПУНКТИ ПУНКТИ ПУНКТИ

Rys. 4 MANEWR KLUCZA SAMOLOTÓW Lim-6 bis NA UDERZENIE BOMBARDIERSKIE NA CEL
NR 16 (PLUTON PIĘCIU CZOŁGÓW) I ARTYLERYJSKO - RAKIETOWE NA CEL
NR 17 [BATERIA PRK .. HAWK IMPROVED]

WARUNKI ATAKU

- H_b - 400 m
- V_b - 600 m
- H_{wpr^r strz} - 600 m
- V_{strz} - 600 km/h
- H_{strz} - 250 m
- D_{strz} - 1000 m

ŁADUNEK BOJOWY

- NA CEL NR 16 - 2 x OFAB - 100
- NA CEL NR 17 - 2 x 11 NR - 23
- 1 x 8 N - 37
- 4 x S - 5 M

CZAS DZIAŁAŃ [ATAKU] - 3 min. 20 s

ОТДЕЛ СПЕЦИАЛЬНЫХ КОЛЛЕКЦИЙ

№ 1459
1000 см
500 см
500 см
500 см
500 см
500 см

БИБЛИОТЕКА НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ

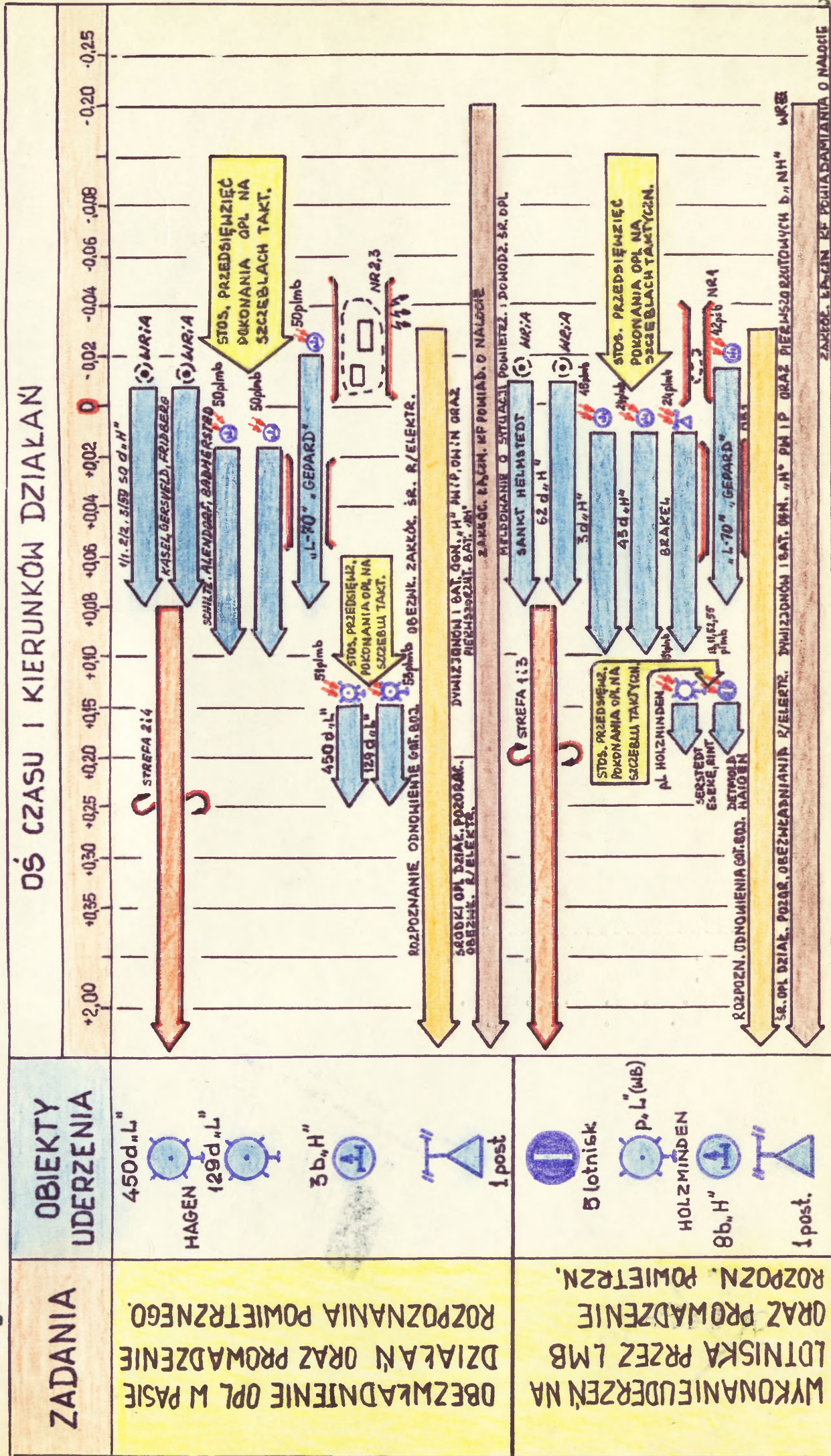
СПЕЦИАЛЬНЫЕ КОЛЛЕКЦИИ

№ 14 (ВНЕШНИЙ БУК - ПУМКА ИВБДОВА)

№ 12 (БЛИЖИЙ БИОСН СЛОЖНОМ) І УБЛАГДАТКО - ВУКЕЛОМЕ ИТ СЕГ
ИВУЧЕНБ КТЛОСВ ЗВУКОЛОМ ГИ-Е ПІВ ИВ ПЕНЕНЕНЕ БОУВУКДИЕСКНЕ ИТ СЕГ

Rys.5 HARMONOGRAM POKONANIA OPL

Wydrukowano w 1 egz.
Egz. Nr 1 - Bibl. Szkol.
Wyk. płk Machura
Druk. BZ. dn. 31.03.83 r.
Nr ks. masz. PF129/WL.

Библиотека Набтова Аби
Архивна Удета Збирка Спашинска
№ 1459

44340

